

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Præterea 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

mentum, ut, si non impediatur, non possit subdelegare; estque argumentum deductum à contrario sensu, utroque jure receptum, c. *Cum Apostolica* 7, in fine inf. De his qua fiunt à Prelatis &c. & l. 1, D. De eo cui mand. est iuris d. At repugnat d. c. *Pastoralis* 28 & c. fin. hoc tit. & l. *Audice* 5, C. de iudic. quibus locis permittitur simpliciter delegato Principis subdelegare: imò tacite ex juris concessione mandato suo hoc continetur, quare & absque causa poterit subdelegare. Ut igitur hunc nodum solvat Panorm. hic num. 1, existimat justam causam impediendi in delegato Principis requiri, quando vult subdelegatum compellere ad accipiendam subdelegationem. Verum hanc sententiam rectè refutat Decius hic num. 11. Si enim potest, inquit, sine causa subdelegare poterit, & sine ea subdelegatum compellere, d. c. *Pastoralis* in pr. Neque movet argumentum à contrario sensu, quia illud cessat, ubi expressè aliud decisum est à jure, ne id, quod præsumptivè ex sententia legis eruitur, juri expresso præferatur, ut est communis resolutio, teste eodem Decio, hic num. 12.

Quare constituti juris est, delegatum summi Pontificis subdelegare posse, etiam sine causa, & in vicis partibus litigantibus, ut hic textus probat, in *V. liberum*, & ibi Gl. Innoc. Panorm. & Decius: * dummodò delegatus malitiosè se non exoneret judicandi munere, & in subdelegatum rejiciat. Nam hac specie et si delegatio ab eo facta valeat, si sponte à subdelegato recipiatur, renitentem tamen subdelegatum compellere non potest, d. c. *Pastoralis* in pr. Neque enim malitiæ hominum à jure indulgetur, l. in fundo 39, circa fin. D. De rei vindic.

6 Potèd quod additum est ad textus nostri moderationem videlicet de consilio vel præsentia subdelegantis, sensus hic est, ut si causa tanti momenti sit, ut opus habeat consilio subdelegantis, ea subdelegari debeat, adjecta clausula de requiringo consilio subdelegantis; si præsentia abstinere debet à subdelegatione. Consilium verò requisivisse sufficit, etiam si illi non parcat, text. in

c. *Cum olim* 7, inf. De arbitris. Idem est de consilio alicujus tertii requirendo, ut rectè hic Innoc. Sed quid si omisso consilio subdelegatus processerit? Et non valere sententiam ab eo latam idem Innoc. censet, quem & tacitè sequitur hic Panorm. siquidem subdelegatus peccavit contra formam mandati, quæ erat diligenter servanda, c. *Venerabili* 37, hoc tit. inncti l. *Diligenter* 5, D. Mandati. Vide quæ fufius de hoc argumento hic Interpretes tractant, Decius præsertim. Nos reliqua persequamur.

Ait igitur textus h. in fine. Nisi forte causa ita gravis sit, quod sine præsentia sua non possint commode terminari; tales subdelegari non possunt, ut & antè expositum est. * Quæ autem sint graves causæ hic quaeritur. Existimat Panorm. eas graves dici, quæ delegato suæ industriæ ratione committuntur, item causas matrimoniales. Sed rectius Decius hic num. 38, putat id reliquendum judicis arbitrio, juxta vulgatam juris sententiam, quæ ea, quæ non sunt à jure determinata, censentur arbitrio judicis relicta, text. in l. 1 in fine D. De iure delict. l. 1, D. De effraкторib. & c. 4. in fine hoc tit. cum similibus. Intellige verò hoc loco Judicem ipsum delegatum, arg. c. *Super litteris* 20, sup. De rescr. Neque verum est, causas matrimoniales subdelegari non posse, cum contrarium constet ex c. *Ex litteris* 4, inf. De in integ. restitut. Quamvis hodie non nisi Episcopis committantur ex constit. Concil. Trident. Sess. 24, c. 20, D. reform. Est quidem explorati juris, in iis, quæ respectu industriæ vel fidei personæ alicui committuntur, cessare subdelegationem, c. fin. §. 1 hoc tit. & c. *Is cui* 12, eod. in 6; verum id non fit propter causæ gravitatem, sed quia ita deleganti visum fuit, ut ipsemet delegatus causam exequatur: mandati autem fines diligenter sunt custodiendi, d. l. *Diligenter* D. Mandati. Itaque ut rem totam brevissimis verbis comprehendam, summi Principis delegatus semper subdelegare potest, nisi ejus industria electa fuerit, aut causæ gravitas subdelegationem dissuadeat, iurib. hætenus alleg.

In Cap. Præterea 5.

SUMMARI A.

1. *Judicis delegati potestas.*
2. *Concesso aliquo, ea omnia concessa intelligi, sine quibus illud consistere non potest.*

Rescribit hoc Caput S. Pontifex, delegatum simpliciter constitutum posse partes compellere, centumaces coercere, omniaque facere, quæ ad causæ expeditionem spectant. Similis textus est in c. *Suspensionis* 39, §. 1, eod. Item eleganter Javelenus J.C. cui jurisdi-

jurisdictione, inquit, data est, ea quoque concessa videntur, sine quibus jurisdictione explicari non potest, l. 2. D. De jurisd. Quare citare poterit, c. 4. §. 1. sup. eod. item animadvertere in eos, qui jurisdictionem suam impediunt, cap. 1. sup. hoc tit. Sed hæc ita, dummodo delegati jurisdictionem non excedat: veluti si filius hæreditatem parentis habeat, adversarii verò excipiant, cum filium legitimum non esse, ac proinde ad hæreditatem non debere admitti, profectò delegatus, si laicus sit, de hac questione, an filius legitimus sit, cognoscere non poterit, etiam si hæreditatis questio absque illa decidi non possit, sed prius questio illa, quæ parentum matrimonium concernit, est ad Judicem Ecclesiasticum remittenda, per text. in c. Lator 5. inf. Qui filii sint legitimi, & c. pen. inf. De ordine cognit. Reliqua vide apud Bart. & Jas. ad d. l. 2.

2. Simile juris axioma esse, cum quid conceditur, ceteri omnia concessa, sine quibus illud consistere vel usui esse non potest, tradit Jas. in d. l. 2. num. 2. & multis hoc axioma comprobatur. Ad

majorem confirmationem insignè responsum Pomponii J.C. adferamus de servitute, his verbis: Refectionis gratiâ accedendi ad ea loca, quæ non servantur, facultas tributa est his, quibus servitus debetur: quæ tamen accedere eis sit necesse, nisi in servitute nominatim præsumptum sit, quæ accederetur. Et paucis interjectis: Si prope tuum fundum jus mihi est aquam rivum ducere, tacita hæc jura sequuntur: ut rescicere mihi rivum liceat; ut adire quàm proximè possim ad rescicendum cum ego, fabri que mei: item ut spatium relinquat mihi dominus fundi, quo dextrâ & sinistrâ ad rivum adeam, & quo terram, limum, lapidem, arenam, calcem iacere possim. textus est in l. Refectionis 12. D. Commun. prædior. Adde & text. in l. Veteres 4. D. De itinere actuque privato. Sic eleganter respondit Oldradus, cons. 11. in causa Hospitalis, cui à Sede Apostolica erant remissæ decimæ in usum suorum pauperum, ut non tantum pauperes eo privilegio contineantur, sed & inservientes eidem Hospitali, quia sine his pauperes curari non possunt. Pluribus exemplis hæc res illustrari posset, nisi esset alienum à materia propofita.

In Cap. Quoniam Abbas 14.

SUMMARI A.

1. Delegatio facta expresso nomine proprio est personalis.
2. Facta sub nomine appellativo transit ad successorem.
3. Quid si nomen proprium simul cum dignitate exprimitur.
4. Decretum Concilii Trid. hæc de re.

Species hujus Capituli hæc est. Causa à summo Pontifice commissa fuit duobus Abbatibus Leicestriæ & Vicestriæ, suppressis eorum propriis nominibus. Mortuo Abbate Vicestriæ, Abbas Leicestriæ diem certum ad agendum pariter dixit, successoremque Abbatis Vicestriæ, porrecto ipsi S. Pontificis mandato, in ejusdem causæ cognitionem adhibuit, sententiaque ab utroque lata & tandem confirmata fuit à Pontif. Ubi in primo est notandum, quod delegatio quandoque fit expresso proprio nomine, ut puta Petro, Paulo, vel simili, quandoque sub nomine appellativo, veluti Abbati, Episcopo, Decano, Præposito. Et priori quidem casu delegatio morte ipsius delegati expirat, neque ad eius hæredem, sive alium successorem transit, quia in delegatione ratio solius personæ habita est, quæ extinctâ consequenter etiam extinguatur delega-

rio, arg. c. Sigratio 5. De script. in 6. & l. Privilegia quadam 196. D. De reg. iuris, Panorm. hic num. 3. Decius ibid. num. 13. cum aliis ab eo citatis. Posteriori verò casu in successorem transit, per h. text. si quidem dignitas perpetua est; & proinde cum dignitatis respectu sit facta delegatio, meritò in successorem eius transfunditur. Hinc eleganter à Cajo J.C. responsum est de Principe, cui legatum est relictum, eo mortuo, antequam cederet dies legati, nihilominus successori eius deberi, l. Quod Principi 58. D. De leg. 2. licet in legato relicto Augusta diversum obtineat, nam eâ mortuâ deficit & legatum, l. Si Augusta 59. D. eod. Verum hoc ideo, quod Augusta nullam dignitatem propriam habeat, sed communicatam sibi à Principe; ut & reliquæ uxores dignitatem habentium, l. Famina 8. D. De Senatorib. & l. Mulieres 13. C. De dignitatib. lib. 10. Sed & posterior casus ita exaudiendus est, nisi aliter constet de mente delegantis: veluti si delegatio facta sit sub nomine quidem dignitatis, sed habitâ industriæ ratione, eruditionis, aut fidei ipsius personæ; nam & hoc casu delegatio in successorem non transit, ex ratione, c. fin. §. 1. vers. præterquam inf. eod.

Cæterum questionis est, si & proprium no-